

УДК 130.2+78.087.68

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2024-3-5>**Ганна КУХАРИК**

викладач циклової комісії викладачів хорового диригування, Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, просп. Волі, 36, м. Луцьк, Волинська обл., Україна, 43010

ORCID: 0009-0001-3952-304X

Бібліографічний опис статті: Кухарик, Г. (2024). Міт як архетипізований текст культури та його проєкції в українській хоровій музиці ХХ – початку ХХІ століть. *Fine Art and Culture Studies*, 3, 30–36, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2024-3-5>

МІТ ЯК АРХЕТИПІЗОВАНИЙ ТЕКСТ КУЛЬТУРИ ТА ЙОГО ПРОЄКЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ ХОРОВІЙ МУЗИЦІ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ

У статті аналізується сутність одного з особливих феноменів, витворених колективною свідомістю, історичною ідіомою – міту (*mithos*) – як найдавнішої форми архетипізації культури, архетипізованого тексту, котрий трансформує архетипічні смисли у вигляді різноманітних сакральних образів і подій. Хорова музика, до якої звертаємося у даному контексті, є унікальним явищем української культури з огляду на особливо тісний зв'язок із національно-ментальною сферою. Сьогодні, в умовах російсько-української війни, максимально широкі верстви суспільства повинні бачити маркери архетипів національного мислення та відрізняти їх від маніпулятивно привнесених ворожих наративів. Оскільки хорова творчість є особливо розвиненою в українській національній традиції, то окреслення проєкції на вказану мистецьку сферу є важливим для розуміння процесів розвитку національного міфу у ХХ – на початку ХХІ століть.

Мета статті – осмислення сутності міту як архетипізованого тексту культури та окреслення проєкцій вказаних знань на сферу української хорової музики ХХ – початку ХХІ століть.

Методологія дослідження взаємопов'язана із вирішенням таких завдань: обґрунтувати поняття тексту як «соціального простору»; розглянути поняття архетипу у контексті феномену колективного мислення; пояснити сутність міту та мітичного мислення, а також здійснити проєкції цих знань на сферу культури; здійснити проєкцію трактування міту як архетипізованого тексту на сферу української хорової музики ХХ – початку ХХІ століть.

Наукова новизна. У статті обґрунтовано розуміння феномену міту як архетипізованого тексту культури та показано його проєкції в українській хоровій музиці ХХ – початку ХХІ століть.

Висновок. Міт – одна з найбільш давніх і важливих форм суспільного самовираження, в якому закодовано ті чи інші сюжети, і який набув сенсу архетипізованого тексту культури. Відповідно, мистецтво є простором для трансформаційних процесів, пов'язаних із життям як окремого міту, так і мітологічної системи у цілому, в якій одиницями мислення виступають архетипи колективного безсвідомого, відтворені специфічною мовою того чи іншого мистецтва. Українська хорова музика ХХ – початку ХХІ століть є прикладом звернення до мітологічного мислення на конкретно-мовному та узагальнено-концептуальному рівнях. Натомість у тому, які саме трансформації відбуваються у житті міту, відображеного у літературному, музичному, образотворчому, архітектурному чи іншого роду творах, вбачаємо перспективи подальших досліджень даної теми.

Ключові слова: міт, архетип, текст, культура, українська хорова музика.

Нанна КУХАРЬК

Teacher at the cycle committee of choral conducting teachers, Communal institution of higher education “Lutsk Pedagogical College” of the Volyn Regional Council, 36 Voli avenue, Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43010

ORCID: 0009-0001-3952-304X

To cite this article: Kukharyk, H. (2024). Mit yak arkhetyvizovanyi tekst kultury ta yoho proieksii v ukrainskii khorovii muzytsi KhKh – pochatku KhKhI stolit [Myth as an archetyped text of culture and its projection in Ukrainian choral music of the 20th and early 21st centuries]. *Fine Art and Culture Studies*, 3, 30–36, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2024-3-5>

MYTH AS AN ARCHETYPED TEXT OF CULTURE AND ITS PROJECTION IN UKRAINIAN CHORAL MUSIC OF THE 20TH AND EARLY 21ST CENTURIES

The article analyzes the essence of one special phenomenon created by collective consciousness, historical idiom – myth (mithos) – as the oldest form of culture archetypization, an archetypal text that transforms archetypal meanings in the form of various sacred images and events. Choral music, which we refer to in this context, is a unique phenomenon of Ukrainian culture due to its particularly close connection with the national-mental sphere. Today, in the conditions of the Russian-Ukrainian war, the broadest sections of society should see the archetypes markers of national thinking and distinguish them from manipulatively introduced hostile narratives. Since choral creativity is particularly developed in the Ukrainian national tradition, the outline of projections on the specified artistic sphere is important for understanding the processes of development of the national myth in the 20th and early 21st centuries.

The purpose of the article is to understand the essence of the myth as an archetypal text of culture and outline the projections of the specified knowledge on the field of Ukrainian choral music of the 20th – early 21st centuries.

The research methodology is interconnected with the solution of the following tasks: justify the concept of the text as a «social space»; consider the concept of archetype in the context of the phenomenon of collective thinking; to explain the essence of myth and mythical thinking, as well as to project this knowledge into the sphere of culture; project the interpretation of the myth as an archetypal text into the sphere of Ukrainian choral music of the 20th and early 21st centuries.

Scientific novelty. The article substantiates the understanding of the myth phenomenon as an archetypal cultural text and shows its projections in Ukrainian choral music of the 20th and early 21st centuries.

Conclusion. Myth is one of the most ancient and important forms of social self-expression, in which certain plots are encoded, and which acquired the meaning of culture archetypal text. Accordingly, art is a space for transformational processes related to the life of both a separate myth and the mythological system as a whole, in which the units of thinking are the archetypes of the collective unconscious, reproduced in the specific language of this or that art. Ukrainian choral music of the 20th and early 21st centuries is an example of turning to mythological thinking at the specific linguistic and generalized conceptual levels. Instead, we see the prospects for further research on this topic in what transformations take place in the life of a myth reflected in literary, musical, visual, architectural, or other works.

Key words: myth, archetype, text, culture, Ukrainian choral music.

Актуальність проблеми. Сучасна соціокультурна ситуація в Україні вимагає осмислення низки концептів і явищ, які формують суспільний погляд на минуле, а відтак – і формує майбутнє. Одним із особливих одиниць такого порядку, витворених колективною свідомістю, історичною ідіомою є міт (mithos). Водночас, цей феномен є *найдавнішою формою архетипізації культури, архетипізованим текстом*, елементами якого вирізняють *конструкти-мітологему, елементи-мітеми та імена-мітоніми* (Міти, 1961; Курята, 2010), котрий трансформує архетипічні смисли у вигляді різноманітних сакральних образів і подій.

Хорова музика, до якої звертаємося у даному контексті, є унікальним явищем української культури з огляду на особливо тісний зв'язок із національно-ментальною сферою (Кашаюк, 2021), а носії хорового мистецтва в історії України відігравали роль національних пасіонаріїв (Кашаюк, Мойсіюк, 2021). Сьогодні, в умовах російсько-української війни, соціокультурний простір потребує активної роботи у напрямку свідомого сприйняття інформаційних явищ. Максимально широкі верстви суспільства повинні бачити маркери архетипів національного мислення та відрізнити їх від

маніпулятивно привнесених ворожих наративів. Оскільки хорова творчість є особливо розвиненою в українській національній традиції, то окреслення проєкцій на вказану мистецьку сферу є важливим для розуміння процесів розвитку національного міфу у ХХ – на початку ХХІ століть. Відтак, опрацювання питань, пов'язаних із архетипізованими текстами культури, є надзвичайно актуальними як для наукової сфери, так і для використання їх головних ідей і результатів на практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Представлене дослідження спирається на ідеї провідних дослідників проблем мітологічної свідомості, еволюції колективного мислення, історії культури і мистецтва, мистецтва як тексту, аналізуються погляди таких вчених, як Р. Барт (1990; Barthes, 1957; 1985; 1988), Г.-Г. Гадамер (2001), Ж. Ле Гофф (Le Goff, 1964; 1965), М. Еліаде (2001; 2016), Е. Дюркгайм (2002), Дж. Кемпбелл (1999), Л. Леві-Брюль (Lévy-Bruhl, 1925), К. Леві-Строс (1997; 2000; 2001), Ю. Лотман (Lotman, 1977), Т. Манн (Mann, 1996), Дж. Фрезер (Frazer, 1922), Ф. Шеллінг (2003), К. І. Юнг (1959) та ін. Відтак, у статті здійснено спробу вирізнити певні факти та ідеї, які прояснюють різні аспекти

трактування мітологічної свідомості в цілому, а відтак – виявити саме ті аспекти теорії міту, що відображають його трактування як архетипізованого тексту культури, і, в результаті, окреслити проєкції мітологічного мислення у хоровій музиці ХХ – початку ХХІ століть.

Мета статті – осмислення сутності міту як архетипізованого тексту культури та окреслення проєкцій вказаних знань на сферу української хорової музики ХХ – початку ХХІ століть. Задекларована мета потребувала постановки і вирішення таких завдань дослідження: обґрунтувати поняття тексту як «соціального простору»; розглянути поняття архетипу у контексті феномену колективного мислення; пояснити сутність міту та мітичного мислення, а також здійснити проєкції цих знань на сферу культури; здійснити проєкцію трактування міту як архетипізованого тексту на сферу української хорової музики ХХ – початку ХХІ століть.

Виклад основного матеріалу. У представленому дослідженні в розумінні міту як тексту «виходимо» із бартівського трактування text'у як «соціального простору», якому «притаманна багатозначність» і який «пізнається, досягається через своє відношення до знаку» (Барт, 1990). Відтак, приходимо до наступного розуміння: *якщо архетип є «знаком» колективного несвідомого, то міт як соціальний простір і є архетипізованим текстом.* Вказаний соціальний простір набуває вигляду неструктурованого «безкінечного простору», з чисельними «входами» і «виходами», простору вільного функціонування різнорідних культурних кодів, куди «заглиблено твір» (Barthes, 1985: 300). У результаті, *міт із семіотичної точки зору набуває ролі метамовного «надзнаку»* (Barthes, 1988), що складається із численних знаків-архетипів.

Філософи, психологи, культурологи протягом століть намагаються дефініціювати сутність і привнести уточнюючі риси у розуміння поняття міту. Наведемо окремі ідеї, які, на нашу думку, зможуть вирізнити ті головні ознаки мітологічного мислення, які дадуть нам найбільш повне уявлення про функціонування у ньому архетипів колективного несвідомого.

Ідею про роль архетипу – першообразу – на прикладі мітології ще у першій половині ХІХ століття висунув дослідник філософії культури Фрідріх Шеллінг, трактуючи першообрази як способи споглядання універсуму,

міти – як передбачення, а всю мітологію – як оповідь, що має символічний сенс (2003). Першообразність міту, тобто, його архетипальна сутність, забезпечує високий ступінь апріорності мітичному мисленню, на чому акцентував Олександр Потебня, доводячи, що чим менш мітичним є наше мислення, тим більш витворена думка є суб'єктивним засобом пізнання, і навпаки – чим більш мітичним є мислення, тим більше воно набуває ролі *джерела* пізнання, тобто, більш глибинне і первісне мислення є й більш апріорним (1985: 192–201).

Важливий внесок у розуміння міту здійснив Мірча Еліаде (2019), який трактує міт як феномен, що знаходиться в іншому, сакральному часовому вимірі, і є невіддільним календарному хроносу. Сучасне суспільство втрачає здатність до традиційного мітологічного сприйняття, і цей процес подекуди є незворотнім, відтак, і порушується природний зв'язок людини із космосом, процесами у Всесвіті.

Натомість Еміль Дюркгайм, керований ідеєю «колективних уявлень», пов'язаних із феноменами «колективної душі» та «колективного мислення», переконанням про первинність соціального, в якому закріплені колективні ідеї, і від якого виділяється індивідуальне, трактував «священні» міти (а також ритуали, релігію, мораль) як відображення суспільних цінностей та його культури (2002). Таке відображення має домінуючий характер у сприйнятті, оскільки, за словами послідовника дюркгаймівських ідей Люсьєна Леві-Брюля (Lévy-Bruhl, 1925), не існує такого сприйняття, котре не було би включеним у містичний комплекс, як і не існує явища та знаку, які були б тільки явищем і тільки знаком, і також немає слова, яке є просто словом. Усі форми предметів, пластичні образи, рисунки володіють певними містичними властивостями і, водночас, мають і словесне вираження, що є, по суті, словесним рисунком (Lévy-Bruhl, 1925). Згодом засновник структурної антропології Клод Леві-Строс виразив подібні погляди у вигляді ідеї про керованість поведінки людини соціальними структурами, які мають джерела у символічному мисленні – у мітах і сакральних знаннях (1997; 2000).

Таким чином, мітологія має тісний зв'язок зі сферою колективного несвідомого, взаємозв'язок якого з мистецтвом показав Карл Густав Юнг (Jung, 1959), протрактувавши про-

цес мітотворчості як трансформацію, тобто перетворення архетипів (які є схемами образів) у сповнені свідомого досвіду образи, адже сама мітологія є архаїчними асоціативними уявленнями колективним несвідомого.

Мітологію у контексті первісного мислення розглядав Мірча Еліаде, відповідно, міти показав не «вигадками» чи «казками», а «реальними», сакральними подіями. Справжнє існування для релігійної людини починається із включення у первинну історію, коли вона бере на себе відповідальність за наслідки цієї історії сакрального характеру (оскільки її дійовими особами є надприродні істоти і мітичні предки). До прикладу, дослідник вважав людину смертною тому, що втрачає безсмертя її мітичний предок (Еліаде, 2001; 2016).

Міт є семіологічною системою, «метамовою» – таке трактування цього феномену з точки зору семіології запропонував Ролан Барт, проводячи аналогію з триелементною системою Фердинанда де Соссюра – семіотичним трикутником («знак» – «те, що означає» – «те, що означається» або «значення»). Семіологічна система виглядає таким чином: міт як результат, як явище є «тим, що означається» або «значенням», що виникає у результаті функціонування міту як символічної «метамови», яка є «над» мовою – об'єктом, який прямо висловлює самі речі у вигляді знаків-концептів. Вчений стверджував, що, з точки зору семіотики, завдання міту полягає у перетворенні історичної інтенції у природу, минушого – у вічне, відображає реальність у вигляді природного образу, не заперечує речей, а навпаки – говорить про речі, осмислює їх як щось природно-вічне, робить їх ясними, при цьому не поясненими, а лиш констатованими (Barthes, 1957). Сукупність мітів певного колективу із супутніми цим мітам уявленнями – прикметами, віруваннями, табу та іншими формами народної культури, – які можуть бути не оформлені сюжетно, у їх взаємопереплетенні, за трактуванням Анатолія Свідзинського, творять «мітологічну концептосферу», функція якої полягає у забезпеченні стабільності соціального буття та належної орієнтації членів колективу у різних життєвих ситуаціях (2008: 75).

На цьому етапі нашого дослідження, пояснивши сутність феномену міту та мітичного мислення, перейдемо до проєкції цих знань на культуру.

Міт є найдавнішою формою *архетипізації культури*, оскільки типове, архетипне, за словами Томаса Манна, яке відображається у культурі, аналогічно як і в міті, є початковою схемою або формулою, яка набуває різноманітних змістових наповнень у різних ситуаціях (Mann, 1996), а сама культура, за висловом Ганса-Георга Гадамера, «може розвиватися тільки в обведеному мітами виднокрузі» (Гадамер, 2001: 102). Ідея про міт як архетипізовану культуру має витoki у концепціях Фрідріха Шеллінга та філософів романтичної доби – культурологічну спрямованість мають спроби уведення у філософський контекст мітологічного мислення, яке творило мітологію, так виникають оповіді із символічним сенсом (2003) та ін. На цій основі Ернст Кассірер пропагує ідею про трактування культури як відображення мітологічних символів, що є складовою загального розуміння окремих *явищ культури як «символічних форм»* – такими є мітологічна, мовна, мистецька, релігійна та наукова форми (Cassirer, 2020). На роль мітології для особистості мистця в індивідуальних випадках та мистецтва в цілому крізь призму психоаналізу звернув увагу Зігмунд Фройд, керуючись ідеями «глибинної» психології (Freud, 2005). Згодом Карл Густав Юнг заакцентував на ролі мітологічних архетипів не тільки в індивідуальному, але й у колективному несвідомому людства та, відповідно, їх проявах у мистецтві як на «відродженні» міту. Зокрема, вчений стверджував, що художнє розгортання прообразу, у певному сенсі, є його перекладом на мову сучасності, у результаті цього кожен отримує можливість, образно кажучи, знову знайти доступ до глибоких джерел життя (Jung, 1959).

Таким чином, у проаналізованих вище дослідженнях сформоване розуміння міту як архетипізованого тексту культури, що яскраво проявилось у мистецтві ХХ – початку ХХІ століть.

В українській хорovій музиці вказаної доби представлено низку мітологічних маркерів – від розлогих сюжетів до окремих архетипів і знаків. Аналіз вказаного контенту показав, що відображення мітологічного мислення відбувається на декількох рівнях, які бачимо як такі, що є аналогічними до рівнів у системі відображення національної ментальності в музиці, запропонованої Вікторією Драганчук-Кашаюк (2008). Дослідниця вирізняє «первинно-син-

кретичний», «конкретно-мовний» («вербально-музично-мовний» і «музично-мовний») та «узагальнено-концептуальний» рівні відображення ментальності у музичному цілому. Відображення міту як архетипізованого тексту культури у хоровій музиці, на нашу думку, можна диференціювати за двома вищими рівнями із вказаних (оскільки перший рівень – первинно-синкретичний – є безпосередньо фольклорним). Відповідно, серед прикладів наповнення такої ієрархії бачимо названі нижче твори.

Конкретно-мовний рівень складає пов'язаний із фольклорною сферою авторський контент, яскравими взірцями реалізації якого є хорові обробки народно-пісенного матеріалу. Це безліч прикладів звернення до прадавнього мітологічного мислення у ХХ – на початку ХХІ століття – як, наприклад, цикл «Лемківське весілля» М. Колесси, кантати «Чотири пори року», «Сонячне коло» Л. Дичко, фольк-опери «Ятранські ігри» І. Шамо, «Золотослов» Л. Дичко, «Купало» Є. Станковича, рапсодія «Обереги» Ю. Алжнева, музично-сценічне дійство «Золотий камінь посіємо...» і концерт «Крокове колесо» Г. Гаврилець, хори «Купайло» і «Кривий танець» В. Тиможинського та ін.

Узагальнено-концептуальний рівень вбачаємо у творах, в яких передається сенс мітологічного мислення, як, наприклад, опера «Золотий обруч» Б. Лятошинського, кантата «Весна» М. Скорика, рапсодія «Думка» Л. Дичко, «Українські псалми» на народні слова В. Сильвестрова та великий ряд інших творів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Міт – одна з найбільш давніх і важливих форм суспільного самовираження, в якому закодовано ті чи інші сюжети, і який набув сенсу архетипізованого тексту культури. Відповідно, мистецтво є простором для трансформаційних процесів, пов'язаних із життям як окремого міту, так і мітологічної системи у цілому, в якій одиницями мислення виступають архетипи колективного безсвідомого, відтворені специфічною мовою того чи іншого мистецтва. Українська хорова музика ХХ – початку ХХІ століття є прикладом звернення до мітологічного мислення на конкретно-мовному та узагальнено-концептуальному рівнях. Натомість у тому, які саме трансформації відбуваються у житті міту, відображеного у літературному, музичному, образотворчому, архітектурному чи іншого роду творах, вбачаємо перспективи подальших досліджень даної теми.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Барт Р. Від твору до тексту / пер. Ю. Гудзь. *Незалежний культурологічний часопис «І»*. 1990. Число 4. URL: <http://www.ji.lviv.ua/n4texts/bart.htm> (01.06.2024).
2. Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. Київ : Юніверс, 2001. 288 с.
3. Драганчук В. Національна ментальність і рівні її відображення в музиці. *Музикознавчі студії : наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка*. Львів, 2008. Вип. 18. С. 11–18.
4. Дюркгайм Е. Первісні форми релігійного життя: Тотемна система в Австралії. Київ : Юніверс, 2002. 423 с.
5. Еліаде М. Пошуки. Історія та смисл в релігії років / Пер. з англ. А. М. Басаури Зюзіної. Київ : Дух і Літера, 2019. 256 с.
6. Еліаде М. Священне і мирське. Міфи, сновидіння і містерії. Мефістофель і андрогін. Окултизм, ворожбитство та культурні уподобання / Пер. Г. Кьорян, В. Сахна. Київ: Основи, 2001. 592 с.
7. Еліаде М. Трактат з історії релігій / Пер. з фр. Олексія Панича. Київ : Дух і Літера, 2016. 520 с.
8. Кашаюк В., Мойсіюк В. Теорія Вчинку В. Роменця та українська хорова школа: психологія, політика, виховне значення. *The 40th International scientific and practical conference «Priority Areas of Science Innovations During Martial Law»*. November 7–8, 2022. P. 67–70. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/21459> (02.06.2024).
9. Кашаюк В. Феномен ментальності в експлікаціях сучасного українського музикознавства. *Fine Art and Culture Studies*. 2021. № 1. С. 50–58. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20988/1/fenomen.pdf> (15.06.2024).
10. Кемпбелл Дж. Герой із тисячею облич. Київ : Альтернативи, 1999. 392 с.
11. Курята Ю. Міф на перетині психологічних та філологічних наук. *Проблеми загальної та педагогічної психології*. 2010. Том XII. Ч. 4. С. 225–232.
12. Леві-Строс К. Первісне мислення. Київ : Український центр духовної культури, 2000. 324 с.
13. Леві-Строс К. Структурна антропологія / Пер. з французької З. Борисюк. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 1997. 387 с.

14. Леві-Стросс К. Міт та значення. *Антологія світової літературно-критичної думки XX століття* / Ред. М. Зубрицької. Львів: Літопис, 2001. С. 448–462.
15. Міти. *Українська мала енциклопедія*: 16 кн.: у 8 т. Є. Онацький. Буенос-Айрес, 1961. Т. 4, кн. VIII: Літери Ме – На. С. 1006–1007.
16. Потебня О. Міф і слово. *Потебня О. Естетика і поетика слова*. Київ: Мистецтво, 1985. С. 192–201.
17. Свідзинський А. Синергетична концепція культури. Луцьк: Вежа, 2008. 696 с.
18. Шеллінг Ф. Вступ до міфології. *Мислителі німецького Романтизму* / Пер. К. Фешовець. Івано-Франківськ: Лілея НВ, 2003. С. 374–384.
19. Barthes R. *L'aventure semiologique*. Paris: Seuil, 1985. P. 300.
20. Barthes R. *Mythologies*. Paris: Seuil, 1957. 239 p. URL: https://monoskop.org/images/9/9b/Barthes_Roland_Mythologies_1957.pdf (08.06.2024).
21. Barthes R. *The Semiotic Challenge* / Richard Howard (trans.). New York: Hill and Wang, 1988. 293 p.
22. Cassirer E. *The Philosophy of Symbolic Forms. Volume 3 (1st ed.)*. Taylor and Francis, 2020. 606 p. URL: <https://www.perlego.com/book/1828711/the-philosophy-of-symbolic-forms-volume-3-phenomenology-of-cognition-pdf> (12.06.2024).
23. Frazer J. *The Golden Bough: A Study in Magic and Religion*. 1922. URL: <https://sacred-texts.com/pag/frazer/index.htm> (14.06.2024).
24. Freud S. *The Unconscious*. Penguin, 2005. 220 p.
25. Jung C. *The Archetypes and the Collective Unconscious. Collected Works of C. G. Jung*. Princeton: Princeton University Press, 1959. V. 9. P. 1. 512 p.
26. Le Goff J. *La civilisation de l'Occident médiéval*. Paris: Arthaud, 1964. 693 p.
27. Le Goff J. *La civilisation de l'Occident médiéval. Revue française de sociologie*. 1965. № 6–4. Pp. 533–535. URL: https://www.persee.fr/doc/rfsoc_0035-2969_1965_num_6_4_6491 (09.06.2024).
28. Lévy-Bruhl L. *La mentalité primitive*. 4 éd. Paris: Félix Alcan, 1925. 537 p.
29. Lotman J. *The structure of artistic text* / Translated by Ronald Vroon. *Michigan Slavic contributions*. Ann Arbor, 1977. №7. 299 p. URL: https://monoskop.org/images/3/3e/Lotman_Jurij_The_Structure_of_the_Artistic_Text_1977.pdf (10.06.2024).
30. Mann T. *The Uses of Tradition*. 2 ed. / T. J. Reed. New York: Oxford University Press, 1996. 468 p. URL: https://www.google.com.ua/books/edition/Thomas_Mann/5qCILzDRCxUC?hl=uk&gbpv=1&dq=inauthor:+Thomas+Mann&pg=PA254&printsec=frontcover (12.05.2024).

REFERENCES:

1. Bart R. (1990). Vid tvorcu do tekstu [From the work to the text]. *Nezaleznyi kulturolohichni chasopys «Yi»*, # 4. URL: <http://www.ji.lviv.ua/n4texts/bart.htm> (01.06.2024) [in Ukrainian].
2. Hadamer H.-H. (2001). *Hermenevtyka i poetyka [Hermeneutics and poetics]*. Kyiv [in Ukrainian].
3. Drahanchuk V. (2008). Natsionalna mentalnist i rivni yii vidobrazhennia v muzytsi [National mentality and levels of its reflection in music]. *Muzykoznavchi studii : naukovi zbirky Lvivskoi natsionalnoi muzychnoi akademii imeni M. V. Lysenka*. Lviv, Vyp. 18 [in Ukrainian].
4. Diurkhaime E. (2002). Pervisni formy relihiinoho zhyttia: Totemna systema v Avstralii [Primitive Forms of Religious Life: The Totem System in Australia]. Kyiv [in Ukrainian].
5. Eliade M. (2019). *Poshuky. Istoriia ta smysl v religii rokiv [History and meaning in the religion of the years]*. Kyiv [in Ukrainian].
6. Eliade M. (2001). *Sviashchenne i myrske. Mify, snovydinna i misterii. Mefistofel i androhin. Okultyzm, vorozhbystvo ta kulturni upodobannia [Sacred and mundane. Myths, dreams and mysteries. Mephistopheles and Androgyne. Occultism, Divination and Cultural Preferences]*. Kyiv [in Ukrainian].
7. Eliade M. (2016). *Traktat z istorii religii [Treatise on the history of religions]*. Kyiv [in Ukrainian].
8. Kashaiuk V., Moisiuk V. (2022). *Teoriia Vchynku V. Romentsia ta ukrainska khorova shkola: psykholohiia, polityka, vykhovne znachennia [Theory of Action by V. Roments and the Ukrainian choral school: psychology, politics, educational significance]*. *The 40th International scientific and practical conference «Priority Areas of Science Innovations During Martial Law»*. November 7–8. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/21459> (02.06.2024) [in Ukrainian].
9. Kashaiuk V. (2021). *Fenomen mentalnosti v eksplikatsiakh suchasnoho ukrainskoho muzykoznavstva [The phenomenon of mentality in the explications of modern Ukrainian musicology]*. *Fine Art and Culture Studies*. # 1. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20988/1/fenomen.pdf> (15.06.2024) [in Ukrainian].
10. Kempbell Dzh. (1999). *Heroi iz tysiacheiu oblych [A hero with a thousand faces]*. Kyiv [in Ukrainian].
11. Kuriata Yu. (2010). *Mif na peretyni psykholohichnykh ta filolohichnykh nauk [A myth at the intersection of psychological and philological sciences]*. *Problemy zahalnoi ta pedahohichnoi psykholohii*. Tom 12, #4. [in Ukrainian].

12. Levi-Stros K. (2000). *Pervisne myslennia* [Primitive thinking]. Kyiv [in Ukrainian].
13. Levi-Stros K. (1997). *Strukturna antropohiia* [Structural anthropology]. Kyiv [in Ukrainian].
14. Levi-Stross K. (2001). *Mit ta znachennia* [Myth and meaning]. *Antolohiia svitovoi literaturno-krytychnoi dumky 20 stolittia*. Lviv [in Ukrainian].
15. Mity [Myths]. *Ukrainska mala entsyklopediia* : 16 kn. : u 8 t. (1961). Buenos-Aires. T. 4, kn. VIII : Litery Me – Na. [in Ukrainian].
16. Potebnia O. (1985). *Mif i slovo* [Myth and word]. *Potebnia O. Estetyka i poetyka slova*. Kyiv [in Ukrainian].
17. Svidzynskyi A. (2008). *Synergetychna kontseptsiiia kultury* [Synergetic concept of culture]. Lutsk [in Ukrainian].
18. Shellinh F. (2003). *Vstup do mifolohii* [Introduction to mythology]. *Myslyteli nimetskoho Romantyzmu Ivano-Frankivsk* [in Ukrainian].
19. Barthes R. (1985). *L'aventure semiologique*. Paris [in French].
20. Barthes R. (1957). *Mythologies*. Paris. URL: https://monoskop.org/images/9/9b/Barthes_Roland_Mythologies_1957.pdf (08.06.2024) [in French].
21. Barthes R. (1988). *The Semiotic Challenge*. New York [in English].
22. Cassirer E. (2020). *The Philosophy of Symbolic Forms. Volume 3* (1st ed.). URL: <https://www.perlego.com/book/1828711/the-philosophy-of-symbolic-forms-volume-3-phenomenology-of-cognition-pdf> (12.06.2024) [in English].
23. Frazer J. (1922). *The Golden Bough: A Study in Magic and Religion*. URL: <https://sacred-texts.com/pag/frazer/index.htm> (14.06.2024) [in English].
24. Freud S. (2005). *The Unconscious*. Penguin [in English].
25. Jung C. (1959). *The Archetypes and the Collective Unconscious*. *Collected Works of C. G. Jung*. Princeton. V. 9. P. 1 [in English].
26. Le Goff J. (1964). *La civilisation de l'Occident médiéval*. Paris [in French].
27. Le Goff J. (1965). *La civilisation de l'Occident médiéval*. *Revue française de sociologie*. № 6–4. URL: https://www.persee.fr/doc/rfsoc_0035-2969_1965_num_6_4_6491 (09.06.2024) [in French].
28. Lévy-Bruhl L. (1925). *La mentalité primitive*. 4 éd. Paris [in French].
29. Lotman J. (1977). *The structure of artistic text*. *Michigan Slavic contributions*. Ann Arbor. № 7. URL: https://monoskop.org/images/3/3e/Lotman_Jurij_The_Structure_of_the_Artistic_Text_1977.pdf (10.06.2024) [in English].
30. Mann T. (1996). *The Uses of Tradition*. 2 ed. New York. URL: https://www.google.com.ua/books/edition/Thomas_Mann/5qCILzDRCxUC?hl=uk&gbpv=1&dq=inauthor:+Thomas+Mann&pg=PA254&printsec=frontcover (12.05.2024) [in English].